

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/292/2021
Identifikačné číslo spisu: 7215216539
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:7215216539.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpenej SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Štefániková 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanej F. B., bývajúcej v M., M. XX, o zaplatenie 4.843,04 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13C/354/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 27. mája 2021 sp. zn. 5Co/66/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 27. mája 2021 sp. zn. 5Co/66/2021 a rozsudok Okresného súdu Košice II z 11. septembra 2020 č. k. 13C/354/2015 - 189 zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Košice II na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom (v poradí druhým) z 11. septembra 2020 č. k. 13C/354/2015 - 189 určil zmluvnú podmienku o poplatku 250,- eur za poskytnutie úveru podľa čl. 1. ods. 1.2. úverovej zmluvy za neprijateľnú a stranám náhradu trov dovolacieho konania a tohto konania nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa žalovanej úver neposkytla vo výške 5.000,- eur, ako bolo dohodnuté, ale poskytla žalovanej na účet len sumu 4.750,- eur ako sumu úveru, keď si sumu 250,- eur ako sumu poplatku za poskytnutie úveru sama zinkasovala a tento postup žalobkyne žalovaná žiadnym spôsobom nemohla ovplyvniť, rovnako ako nemohla ovplyvniť ani zmluvné dojednanie v čl. 1. ods. 1.2. úverovej zmluvy o poplatku za poskytnutie úveru vo výške 250,- eur. Bol názoru, že sa nejedná ani o individuálne dohodnutú zmluvnú podmienku medzi žalobkyňou a žalovanou, keďže ako taká je len súčasťou formulárovej zmluvy, ktorá bola vyhotovená žalobkyňou a žalovanej bola predložená na akceptáciu. Dojednanie o poplatku za poskytnutie úveru nemal súd prvej inštancie ani za zmluvnú podmienku týkajúcu sa primeranosti ceny poskytnutého plnenia, keďže za poskytnutie peňažných prostriedkov ako hlavného predmetu plnenia úverovej zmluvy boli ako odplata dohodnuté úroky z úveru. Z týchto dôvodov určil zmluvnú podmienku o poplatku 250,- eur za poskytnutie úveru podľa čl. 1. ods. 1.2. úverovej zmluvy za neprijateľnú. Tvrdenie žalobkyne, že poplatok za poskytnutie úveru bol dojednaný v súlade s § 499 Obchodného zákonníka a že zmluvné dojednanie o poplatku za poskytnutie úveru sa týka hlavného predmetu plnenia, súd prvej inštancie vyhodnotil ako neopodstatnené konštatujúc, že v danom prípade dojednanie o

poplatku za poskytnutie úveru nie je ani hlavným predmetom úverovej zmluvy, ani sa nejedná o zmluvnú podmienku týkajúcu sa hlavného predmetu plnenia tak, aby bolo vylúčené v zmysle § 53 veta druhá Občianskeho zákonníka posudzovanie neprijateľnosti tejto zmluvnej podmienky v súdnom konaní.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom (v poradí druhým) z 27. mája 2021 sp. zn. 5Co/66/2021 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

V odôvodnení uviedol, že sporný poplatok za poskytnutie úveru vo výške 250,- eur nie je vylúčený zo súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok v zmysle § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pretože nepredstavuje hlavný predmet plnenia, ale ide o administratívny poplatok dohodnutý v úverovej zmluve a hlavný predmet je poskytnutie úveru za úrok ako to vyplýva z § 497 Obchodného zákonníka. Bol názoru, že súd prvej inštancie v danom prípade z úradnej povinnosti náležite skúmal spornú zmluvnú klauzulu ohľadom administratívneho v intenciách posúdenia (ne)prijateľnosti zmluvnej podmienky. Uviedol, že výklad žalobkyne smerujúci k záveru o oprávnenosti odplaty (poplatku) za poskytnutie spotrebiteľského úveru, je v rozpore so zásadou ochrany spotrebiteľa a výkladu v jeho prospech, zakotvenou v § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Súhlasil so súdom prvej inštancie, že tento poplatok tak predstavuje poplatok, z ktorého nemožno vyvodiť, aké protiplnenie bolo poskytnuté žalovanej, keďže za poskytnutie úveru spotrebiteľ zaplatí (zaplatil) odmenu v podobe úrokov a dá sa len predpokladať, že poplatok za poskytnutie úveru je zrejme poplatkom za administratívnu agendu s tým spojenú. Za neprijateľnú považoval odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa. Zdôraznil, že poplatok za poskytnutie úveru, ktorý veriteľ započítava voči poskytnutému úveru hneď pri poskytnutí úveru, je potrebné odpočítať od výšky poskytnutého úveru, keď inkasovanie tohto poplatku pred poskytnutím samotného úveru predstavuje v skutočnosti zníženie výšky poskytnutého úveru. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu spočívalo v nesprávnom právnom posúdení). Uviedla, že doposiaľ nebola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu otázka, či „je ustanovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej pred 1. júnom 2014, ktoré stanovuje dohodnutý poplatok za poskytnutie úveru v súlade s § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. mája 2014 neprijateľnou zmluvnou podmienkou“. Mala za to, že poplatok za poskytnutie úveru je uhrádzaný v zmysle zákona a tvorí legálnu zložku predmetu plnenia, keď právny základ poplatku za poskytnutie úveru vyplýva z § 499 Obchodného zákonníka. Uviedla, že poplatok za poskytnutie úveru je zákonnou súčasťou ceny úveru ako hlavného predmetu plnenia. Bola názoru, že pokiaľ sa zákonná úprava premietla do zmluvy, takéto dojednanie nemôže byť neprijateľnou zmluvnou podmienkou. Zdôraznila, že ak by mal súd posúdiť neprijateľnosť poplatku za poskytnutie úveru, musel by vykonať test neprijateľnosti plnení požadovaných od spotrebiteľa. Poukázala na skutočnosť, že posudzovaná zmluvná podmienka bola do zmluvy zahrnutá určito, jasne a zrozumiteľne. Mala za to, že pokiaľ je zákonom upravovaný poplatok za poskytnutie úveru súčasťou hlavného predmetu plnenia, bolo posúdenie tejto podmienky v zmysle § 53 ods. 4 písm. v/ Občianskeho zákonníka nesprávne, keďže ho právne predpisy v tejto skutkovej situácii neumožňujú. Uzavrela, že úrok a poplatok za poskytnutie úveru sú odplatom za plnenie veriteľa v rôznych časových obdobiach trvania zmluvy a poplatok za poskytnutie úveru predstavuje odplatu za náklady veriteľa v čase do skutočného poskytnutia peňažných prostriedkov a úrok za čas po ich poskytnutí. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že zruší rozsudok súdu prvej inštancie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú dané procesné predpoklady pre

uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je procesne prípustné, ale aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

10. Žalobkyňa vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP tvrdiac, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to konkrétne, či „je ustanovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere uzavretej pred 1. júnom 2014, ktoré stanovuje dohodnutý poplatok za poskytnutie úveru v súlade s § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka v znení účinnom do 31. mája 2014 neprijateľnou zmluvnou podmienkou“.

11. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Najvyšší súd nemôže byť viazaný tým, o ktorý prípad právnej otázky podľa § 421 ods. 1 CSP oprel prípustnosť dovolania dovolateľ, nakoľko situácia dovolateľa sa v priebehu dovolacieho konania môže meniť. Napríklad ak dovolateľ tvrdí, že právna otázka ešte nebola na dovolacom súde riešená a medzičasom k jej vyriešeniu došlo. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predostretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

12. Dovolací súd konštatuje, že dovolateľka v danom prípade zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku, ktorá podľa jej názoru v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a súčasne poznamenáva, že predmetná právna otázka v čase rozhodovania dovolacieho súdu už je vyriešená a preto v zmysle vyššie uvedeného výkladu pre záver o prípustnosti dovolania nebolo určujúce subsumovanie prípustnosti podaného dovolania samotnou dovolateľkou pod ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

13. Po konštatovaní prípustnosti dovolania dovolací súd pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu

a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

14. Ako už bolo naznačené, predmetnou otázkou (viď vyššie bod 12.) sa už dovolací súd zaoberal v rozhodnutiach sp. zn. 7Cdo/294/2019 a sp. zn. 5Cdo/47/2019, v dôsledku čoho možno v nich uvedené právne závery ohľadom predmetnej právnej otázky považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Vec prejednávajúci senát preto skúmal, či napadnutým rozhodnutím došlo k odklonu od tejto rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/294/2019 konštatoval, že do celkových nákladov spotrebiteľa o. i. patria aj poplatky akéhokoľvek druhu, ktoré musí spotrebiteľ zaplatiť v súvislosti so zmluvou o spotrebiteľskom úvere a ktoré sú veriteľovi známe. V zmysle rozsudku SD EÚ vo veci C-621/17 z 3. októbra 2019 „Čl. 4 ods. 2 a čl. 5 smernice Rady 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že z požiadavky, podľa ktorej musí byť zmluvná podmienka formulovaná jasne a zrozumiteľne, nevyplýva povinnosť, aby také zmluvné podmienky, o aké ide vo veci samej, ktoré neboli individuálne dohodnuté a sú obsiahnuté v zmluve o úvere uzatvorenej

so spotrebiteľmi, pričom presne určujú sumu poplatkov za správu a poplatku za poskytnutie úveru, ktoré znáša spotrebiteľ, spôsob ich výpočtu a dátum ich splatnosti, tiež podrobne špecifikovali všetky služby poskytované ako protihodnota dotknutých súm.“ Poukázal na to, že z označenia sporného poplatku vyplýva, že ide o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie zmluvy a ktoré sú jeho internou záležitosťou a súčasťou jeho nákladov, teda za úkony veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru ako vypracovanie zmluvy a jej uzavretie a pod. Poplatok za poskytnutie úveru teda predstavuje cenu za poskytovanie služby veriteľom, pričom možnosť jeho uplatňovania pripúšťa zák. č. 129/2010 Z. z. a táto možnosť vyplýva aj z judikatúry SD EÚ. Nemožno teda v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru dospieť k záveru o existencii nekalej zmluvnej podmienky. Nemožno opomenúť tú skutočnosť, že bolo na dovolateľovi, ktorý mohol posúdiť hospodárske dôsledky vyplývajúce zo Zmluvy, či ju uzavrie, a ak sa mu poplatok za poskytnutie úveru, ktorý bol v Zmluve vyjadrený určito, jasne a zrozumiteľne, javil vysoký, nič mu nebránilo obrátiť sa na iný subjekt. Dovolací súd mal za to, že nemožno tolerovať, aby dovolateľ, ktorý vopred vedel, že bude musieť zaplatiť poplatok za poskytnutie úveru a zároveň poznal jeho výšku, Zmluvu aj napriek tomu uzavrel, teda s poplatkom a jeho výškou súhlasil, následne zaujal stanovisko, že poplatok predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

16. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/47/2019 uzavrel, že konajúce súdy dali dostatočnú odpoveď k požiadavke určenia konkrétnej výšky, počtu a termínom splátok, ktoré v sebe zahŕňajú istinu, úroky a iné poplatky, a to v bode 31. rozsudku súdu prvej inštancie a bodoch 13. a 14. rozsudku odvolacieho súdu. S odkazom na rozhodnutie ESD C-212/07 a judikatúru NSSR sp. zn. 3Cdo/56/2018 zo 17. apríla 2018 a 3Cdo/146/2018 uzavreli, že nie je potrebné, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahovala číselné vyjadrenie toho, aká je vnútorná skladba tej ktorej anuitnej splátky. Nedôvodné sú aj námietky týkajúce sa vád v odôvodnení nesprávnej určenej RPMN (dovolací súd odkazuje na body 32. a 33. rozsudku súdu prvej inštancie), resp. námietky týkajúcej sa absencie zdôvodnenia určenia neprijateľnosti zmluvnej podmienky spočívajúcej v poplatku za poskytnutie úveru vo výške 120,- eur (dovolací súd odkazuje na body 34. - 36. rozsudku súdu prvej inštancie a bod 15. odvolacieho rozsudku). Dovolací súd poznamenáva, že v tam prejednávanej veci súd prvej inštancie uviedol, že pokiaľ ide o poplatok za poskytnutie úveru vo výške 120,- eur, z označenia poplatok za poskytnutie úveru je jednoznačné, že má ísť o poplatok za poskytnutie úveru, t. j. za úkony zo strany veriteľa súvisiace s poskytnutím úveru, ako napr. oslovenie dlžníka, zistenie jeho údajov, vypracovanie a uzavretie konkrétnej zmluvy, a teda úkony na strane veriteľa, ktoré sú nevyhnutné pre uzavretie konkrétnej zmluvy, ktoré sú internou záležitosťou veriteľa a súčasťou jeho nákladov. Práve poplatok za poskytnutie úveru predstavuje cenu za poskytovanie doplnkovej služby žalovanou, možnosť jeho uplatňovania pripúšťajú aj predpisy upravujúce spotrebiteľské vzťahy (samotný zákon o spotrebiteľských úveroch na viacerých miestach vyslovene odkazuje na platenie poplatkov). Z uvedeného uzavrel, že na základe zisteného skutkového stavu nemožno v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru vyvodiť záver o existencii nekalej

zmluvnej podmienky v zmluvnom vzťahu medzi žalobcami a žalovaným. Odvolací súd k poplatku za poskytnutie úveru uviedol, že sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a dodal, že ak sa žalobcom zdal poplatok vo výške 120,- eur za poskytnutie úveru príliš vysokým v porovnaní s výškou úveru 12.000,- eur, nemuseli so žalovanou uzavrieť predmetnú zmluvu o úvere a mohli hľadať inú banku na trhu, ktorá si za poskytnutie úveru účtuje nižší poplatok. Nedá sa akceptovať, aby žalobcovia, ktorí veľmi dobre vedeli, poplatok v akej výške budú musieť zaplatiť za poskytnutie úveru a evidentne s ním (s jeho výškou) v rámci uzavretia predmetnej zmluvy súhlasili, následne zaujali stanovisko, že poplatok v tejto výške predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

17. Pretože dovolací súd (senát 4C) zotrúva na uvedených právnych záveroch a vychádzajúc z vyššie uvedených právnych sylogizmov sa nehodlá od nich odchýliť, uzatvára, že poplatok za poskytnutie úveru predstavuje cenu za poskytovanie služby veriteľom a nemožno teda v súvislosti s dojednaním poplatku za poskytnutie úveru dospieť k záveru o existencii neprijateľnej zmluvnej podmienky.

18. Vec prejednávajúci senát považuje aj v predmetnom spore vyššie vyslovený záver najvyššieho súdu za prijateľný. Ak konajúce súdy založili svoje rozhodnutia v tejto otázke na inom právnom názore, podľa ktorého zmluvnú podmienku o poplatku za poskytnutie úveru je potrebné považovať za neprijateľnú, treba mať za to, že ich rozhodnutia spočívajú v nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na opodstatnenosť námietky dovolateľky, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu sa riešením predmetnej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobkyne je nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale aj dôvodné (§ 432 ods. 2 CSP). Nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.